

valorose din dramaturgia muzicală românească, ca, de pildă, Apus de soare de Mansi Barberis, Răscoala și Ion Vodă cel Cumplit de Gh. Dumitrescu, Pană Lesnea Rusalim de Paul Constantinescu, Michelangelo de Alfred Mendelsohn, Stejarul din Borzești de Teodor Bratu, Mariana Pineda de Doru Popovici, Lăsați-mă să cânt de Gherase Dendrino, Ana Lugojana și Plutașul de pe Bistrița de Filaret Barbu.

Pentru stimularea creației originale în domeniul operetei, C.S.C.A. a instituit un concurs pentru librete de operete, ale cărui rezultate pozitive sperăm să nu întârzie.

Sînt de așteptat noutăți, desigur, și la capitolul muzicii universale destinate scenei lirice. Pot fi menționate premierele Mireasa vîndută de B. Smetana și seara de balet Bartok-Stravinsky (Mandarinarul miraculos și Sărbătoarea primăverii) la Opera Română, Cariera unui libertin de I. Stravinsky la Opera de stat din Cluj, Portretul de S. Allegra și Forța destinului de Verdi la Opera maghiară din aceeași localitate, Andréea Chenier de Giordano la Opera din Timișoara, baletetele Cenușăreasa de S. Prokofiev și Cele șapte păcate ale burgheziei de K. Weill la Opera din Iași, operetele Calul bălan de R. Benatzky (la Teatrul de stat de Operetă), Batista reginei (la Teatrul muzical din Brașov) și O noapte la Venetia de J. Strauss (la Teatrul muzical Constanța), în timp ce la Galați se pregătește premiera locală a operei Boema de G. Puccini. Toate scenele noastre lirice se pregătesc să marcheze, cum se cuvine, centenarul nașterii lui Franz Lehar.

— Creația simfonică avansează în același ritm? E un domeniu în care echilibrul repertoriului e probabil mai greu de stabilit, dată fiind uriașa tradiție a muzicii clasice și dificultățile speciale de adaptare a publicului la muzica modernă...

— Stagiunea simfonică vă dește totuși, și ea, efortul sus-

zica la televiziune, lăsată, după cum bine știm, la voia nivelului cîntăreței X sau a cîntărețului Y, transmiși pe două programe, cu bunul lor (și numai al lor) gust în materie de cum să ne îmbrăcăm sau cum să ne facem părul.

Spectacol permanent, muzica cerea de mult toate aceste lucruri.

Sociologie complexă, teatrul cerea de mult, și el, același lucru.

Să demarăm chiar cu această toamnă care, ca de obicei, anunță deschiderea stagiunii teatrelor lirice.

Iată-ne de aceea, în fața noului director al Operei Române din București, baritonul Octav Enigărescu.

Octav Enigărescu

Opera ca spectacol

Domnia sa pornind tocmai de la ceea ce îndepărtează opera de real succes, ne mărturisește:

— Ca și multe alte genuri artistice ale prezentului, spectacolul liric se află în căutarea locului lui în contemporaneitate, mai precis, în căutarea formei în care să se poată adresa publicului, astfel încît să deschidă perspective reale de cultivare și apreciere a genului.

— Dar spectatorii sînt de acord, cu toată bunăvoința, că irosim prea multe eufemisme atunci cînd ne gîndim la operă!

— Întîmpinăm o serie de greutăți din partea C.S.C.A. și a Uniunii compozitorilor, foruri care-și văd menirea în avizări asupra vieții muzicale a operei. Se uită, însă, un fapt esențial, și anume că opera este spectacol, și că deci un aviz favorabil pentru muzică nu prezintă nici o garanție că spectacolul va reuși. Teatrul e teatru, are legile lui, iar muzica nu este decît o componentă a spectacolului total care este opera. Forurile noastre nu văd în operă spectacolul și nu o judecă sub acest aspect.

Opera este spectacol, este dramă, ea trebuie să nareze o întîmplare cu personaje, iar aceasta trebuie să se suprapună vieții interioare a spectatorului, pentru că numai astfel spectacolul îl pasionează, și numai astfel îl urmărește. Dacă nu pozezi aceste elemente, dacă „povestea” de pe scenă nu există sau nu are o anumită consistență, spectacolul cade, oricît de bună ar fi muzica.

— Nimeni n-ar afirma că muzicienii noștri nu scriu muzică bună!

— Eu cred că trebuie să scriem pentru cei din ziua de astăzi, pentru înțelegerea noastră, și mai cred că trebuie să scriem cu măiestrie. Ceea ce este bun pentru voce este bun și pentru spectacolul de operă. Dar am văzut partituri pe care nimeni nu le-ar fi putut interpreta, pentru că ignorau legi elementare ale cîntului sau precizau impropriu posibilitățile vocale.

— Compozitorii nu vor recunoaște niciodată că, în operă, nu muzica este ceea ce ne interesează...

— S-a întîmplat că Teatrul Muzical din Galați și Opera noastră să susțină la numai trei zile diferență, spectacole

ținut al formațiilor orchestrale de a asigura un repertoriu echilibrat, de natură să satisfacă exigențele crescînde ale vieții muzicale din țara noastră. Un număr însemnat de lucrări sînt inspirate din trecutul de luptă sau din actualitatea socialistă a României. Compozitorii au înțeles să răspundă prin lucrări dedicate anume marii sărbători din acest an a patriei noastre. O bună parte dintre ele, cum ar fi „Uvertura festivă” de Gh. Draga, Simfonia a VI-a de Wilhelm Berger, „Muzica de concert” de D. Bughici, au fost cuprinse fie în concertele speciale din preajma zilei de 23 August, fie în programele inaugurale ale stagiunii. Altele, în parte încă în curs de finisare, urmează să fie introduse pe parcurs. Sînt prevăzute și alte prime audiții, pe care publicul le așteaptă cu firesc interes: Oratoriul „Miorița” și Simfonia a IV-a de Sigismund Toduță, Concertul pentru vioară și orchestră de A. Vieru, „Simfonietta giocosa” de C. Țăranu, Simfonia de cameră de L. Feldman, „Canto per Europa” de Th. Grigoriu, „Jocuri” de C. D. Georgescu, Concert pentru clarinet și orchestră de Dan Constantinescu, „Variațiuni translatrice” pentru orchestra de coarde” de T. Olah, Concertul pentru orgă și orchestră de A. Porfetye și multe altele.

Nelipsită este creația compozitorilor noștri înaintași, din secolul XIX și prima jumătate a secolului XX. Un loc de cinste îl ocupă, desigur, creația enesciană, prezentă cu aproape totalitatea titlurilor simfonice, ceea ce poate fi considerat ca un binevenit preludiviu la cel de-al V-lea Concurs și Festival Internațional „George Enescu”, care va avea loc în septembrie 1970.

Centenarul nașterii lui V. I. Lenin va fi subliniat prin concerte speciale, cu programe adecvate, de muzică românească și sovietică.

Literatura muzicală universală în stagiunea ce se deschide este dominată, vizibil, de numele lui Beethoven, de la a cărui naștere se vor împlini în 1970 două sute de ani. De altfel, la recomandarea U.N.E.S.C.O., „Anul Beethoven” va fi sărbă-

cu *Traviata*. La primul spectacol sala a fost goală, la al doilea nu s-au mai găsit bilete. Oare muzica n-a fost aceeași, oare Verdi a fost prima oară mai rău și a doua oară mai bun? Verdi, muzica lui, au rămas aceeași, dar iată că repet: publicul care vine la operă nu este interesat de muzică, muzica *Traviatei* sau a altor opere e cunoscută dinainte, de la radio, de pe discuri, este o muzică — bun al tuturor!: el vine la operă pentru a urmări performanța cîntărețului, personalitatea lui, pentru a urmări valoarea de spectacol. Știm cu toții că astăzi nu mai poți juca *Boris* dacă n-ai un Boris și că nu mai poți juca *Oedip* dacă n-ai un Oedip — (într-un cuvînt, dacă nu dispui de actorul care să realizeze performanța).

— Să nu depășim referirile la scena Operei Române.

— La Opera Română trecem în prezent printr-o perioadă grea, printr-o perioadă de tranziție.

— Există explicații?

— Una dintre ele ar fi plecarea pe termene lungi, pentru onorarea unor contracte în străinătate, a unui mare număr dintre cîntăreți, pe care i-a pregătit Opera Română și față de care noi nu am manifestat la timpul potrivit atenție și abilitate în a-i păstra. Dar, într-un an-doi, sperăm să creăm o nouă „generație de aur” la Opera Română, efort, dar și mulțumire, atît pentru noi cît și pentru spectatorii noștri.

— Da... O dată mai puțin fragili, în contact cu adevărul, să spunem că spectacolul nostru de operă nu mai prezintă garanție de valoare.

— Multe dintre spectacolele noastre s-au degradat. De pildă, cîteva cuvinte despre *Rigoletto*. El a fost montat acum aproape doisprezece ani; de-atunci, distribuția a fost schimbată în întregime de multe ori, iar dintre coriști numai 30% au mai rămas cei de la premieră. Toate indicațiile de regie au fost transmise „din mîină în mîină”; este de la sine înțeles cîte denaturări și cîte modificări au apărut pe parcurs. Aproape o „voie a întîmplării”. De aceea, pornind de la dreptul spectacolului de operă de a trăi prin el însuși, am început să lucrăm din nou fiecare spectacol din repertoriul nostru, să-l redescoperim și să-l punem la punct într-o lumină calitativ superioară. În ceea ce privește stagiunea care începe, aci plasez convingerea că vom obține trese de succes.

torit în toată lumea. Publicul nostru va putea să reasculte, în interpretări de ținută, ciclul integral al simfoniilor, concertelor instrumentale, uverturilor și cvartetelor beethoveniene.

Pe lângă lucrări de bază ale muzicii preclasice, clasice, romantice și contemporane, a căror reluare periodică este necesară în procesul de făurire a unei culturi muzicale solide, repertoriul mai cuprinde un număr însemnat de prime audiții, atât din muzica veche (simfonii de Haydn, Mozart și Mendelssohn-Bartholdy, încă necunoscute la noi), cât și din cea contemporană, unde nume ca M. Landowsky, G. Schuller, L. Bernstein, Roy Harris, T. Szelligowski, S. Kurz, H. Goleminov, J. Roentgen, Tse Hon-Wah, O. Gerster etc. se vor adăuga celor — întrucâtva mai familiare publicului — ale lui Prokofiev, Sostakovici, Bartok, Webern, Schönberg, Hindemith, Honegger, cu care alcătuiesc — laolaltă — peisajul muzical al veacului nostru, lărgind astfel continuu orizontul melomanilor.

Astfel constituit, repertoriul muzical al stagiunii 1969/70 se prezintă, credem, sub auspicii favorabile și este de așteptat să primească adeziunea celor cărora li se adresează.

Ion Dacian

Pentru înviorarea Opereții—libretul!

Octav Enigărescu primește replica tenorului Ion Dacian, directorul Teatrului de Operă.

— Ceea ce trebuie înțeles de la bun început este că teatrul nostru, fiind un teatru de repertoriu, nu oferă schimbări vizibile de la o stagiune la alta. Generații întregi se încintă cu *Sylvia* sau cu *Voievodul țiganilor*, și tocmai în întruparea acestui repertoriu permanent vedem noi maniera cea mai convingătoare de a ne păstra spectatorii.

— *Vorbiți despre spectatori, dar multe spectacole, la București, se desfășoară cu săli goale. Dramele Operei, de pildă...*

— Din fericire, nu este cazul nostru. Aș spune chiar că solicitările ne depășesc posibilitățile, iar Operei, tocmai pentru a o ajuta, i-am cedat anul trecut *Liliacul* de Johann Strauss. Totuși, sintem conștienți că un teatru cu repertoriu permanent nu subzistă doar datorită permanenței; repertoriul trebuie să fie și variat, atrăgător. Atunci abia spectatorii își manifestă satisfacția, compozitorii și libretiștii cunosc pe viu lucrările de culme ale genului și, în sfârșit, actorii se formează în chip complet, jucând roluri cât mai diferite. Este, de altfel, ceea ce ne și propunem pentru fiecare autor în parte.